

№ 225 (22674) 2022-рэ илъэс МЭФЭКУ

ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 8

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тисоциальнэ нэкТубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Япшъэрылъ чанэу агъэцэк Гэным зыфытырагъэпсыхьагъ

Тыгъуасэ Мыекъуапэ щыкlогьэ зэхахьэр зыфэгъэхьыгьагъэр мобилизацием къыхиубытагъэхэмрэ гуфакlохэмрэ хэушъхьафыкlыгъэ дзэ операциер зыщыкlорэ шъолъырым гъэкlогъэнхэр ары. Адыгеим и ЛІышъхьэу Къумпlыл Мурат мы lофтхьабзэм хэлэжьагъ.

Дзэкlоліхэм закъыфигъазэзэ республикэм и Ліышъхьэ къызэрэхигъэщыгъэмкіэ, непэ Урысыем ыпашъхьэ іофыгъошхохэр итых, мыщ фэдэ лъэхъэнэ къиным тызэкъотыным, хэгъэгум ишъолъырыкіэхэм ащыпсэухэрэм іэпыіэгъу тафэхъуным, тикъэралыгъо инеущырэ мафэ, ащ ишъхьафитыныгъэ ыкіи изыкіыныгъэ къэтыухъумэным мэхьанэшхо яlэу щыт.

«Зэгорэм тятэжъхэмрэ тятэжъ піашъэхэмрэ афэдэу непэ хэгъэгур къэшъуухъумэнэу шъо шъокіо. Хэгъэгум шъузэрэфэшъыпкъэм, шъуидзэкіолі пшъэрылъ зэрифэшъуашэу гъэцэкіагьэ хъуным шъузэрэфэхьазырым пае «тхьашъуегъэпсэу» шъосэю. Шъо тышъорэгушхо. Хэушъхьафыкіыгъэ дзэ операцием хэлэжьэгъэгъэ тичіыпіэгъухэм, джащфэдэу непи ти Родинэ игъунап-

къэхэр къэзыухъумэхэрэм тызэрарыгушхорэм фэдэу. ЛІыхъужъныгъэ зезыхьагъэхэу тапэкІэ псэугъэхэм зэрифэшъуашэм тетэу яюф тизэоліхэм льагьэк Іуатэ. Аш фэдэ л Іыхъужъхэм зыкІэ ащыщэу Андырхъое Хъусен ыцІэ непэ ехьы я 3-рэ Мыекьопэ артиллерийскэ дивизионым. Я 227-рэ артбригадэм хэхьэрэ апэрэ подразделениеу тиреспубликэк і ар щыт. ТекІоныгъэр къыдэзыхыгъэхэм япэсыгьэ ліэужхэу дивизионым идзэкъулыкъушІэхэр зэрэхъущтхэм сицыхьэ тель», — къы-Іуагъ Адыгеим и ЛІышъхьэ.

Къумпіыл Мурат къызэрэхигъэщыгъэмкіэ, дзэ частхэу Адыгеим щыіэхэм республикэм ипащэхэм іэпыіэгъоу аратырэр лъагъэкіотэщт, республикэм икіыгъэ дзэкъулыкъушіэхэу хэушъхьафыкіыгъэ дзэ операцием илъэхъан зипшъэрылъ зыгъэцэкіэрэ пстэуми яшіуагъэ арагъэкіыщт. Джащ фэдэу ахэм яунагъохэм адеіэщтых.

Гъогум техьащтхэм гущы!э фабэк!э зафагъэзагъ Урысые Федерацием и ЛІыхъужъэу,

(Икіэух я 2-рэ нэкіуб. ит).

Япшъэрылъ чанэу агъэцэкІэным зыфытырагъэпсыхьагъ

(ИкІэух).

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Цэй Эдуард, ЮВО-м и Зэхэт стратегическэ командование иинспекторхэм ахэхьэрэ инспекторэу Адександр Дорофеевым, АР-м иветеранхэм я Совет итхьаматэу Къоджэ Аслъан, Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ арыс быслъымэнхэм я ДиндэлэжьапІэ имуфтиеу Къэрдэнэ Аскэрбый, Адыгеимрэ Мыекъуапэрэ я Епархие ипашэу, архиепископэу Тихон.

Митингым илъэхъан Адыгэ Республикэм икъэралыгьо быракь я 13714рэ дзэ частым икомандование ратыгь, джащ фэдэу хэушъхьафыкІыгьэ дзэ операцием ишъолъыр зипшъэрылъ шызгъэцэкІэгъэ дзэкъулыкъушІэхэу анахь къахэщыгьэхэм къэралыгъо шіухьафтынхэр аратыжьыгьэх.

Шъугу къэтэгъэкІыжьы: мобилизацием къыхиубытагьэхэм, гуфакІохэм, контрактникхэм ыкІи ахэм яунагьохэм ІэпыІэгьу ятыгъэным фытегъэпсыхьэгьэ ІофшІэныр Адыгеим щыльагьэкІуатэ. Ахэм республикэ ахъщэ тынхэр аlэкlагъэхьагъэх. ЯкІэлэцІыкІухэр еджапІэхэмрэ колледжхэмрэ ыпкіэ хэмыльэу ащагъашхэх, ясабыйхэу кІэлэцІыкІу Іыгьыпіэхэм ачіэсхэми ахъщэ алъатырэп. Ащ нэмыкІэу Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ иунашъо тетэу зэтыгъо сомэ мин 20 зырыз мобилизацием къыхиубытагъэхэм якІэлэцыкіухэм аратыгь. Унагъо пэпчъ яфэныкъоныгъэхэм атегьэпсыхьагьэу адеІэх.

Республикэм имылъку къыхагъэкІызэ, джащ фэдэу бизнес-сообществэм ишІуагьэ къыгъакІозэ, партиеу «Единэ Россием» хэтхэр къадеlэхэзэ Адыгеим икІыгьэ дзэкіоліхэм ящыкіагьэр зэкіэ ягъэгъотыгъэным тегъэпсыхьэгьэ Іофыр агьэцакІэ. Автомобильхэр, ахэм ахэлъхьащт пкъыгъохэр, метеостанциехэр, щыгъын гъэнэфагъэхэр, зэпхыныгъэм иамалхэр, квадрокоптерхэр, планшетхэр, газ хьакухэр ыкІи электрогенераторхэр аlэкlагъахьэх.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Хэбзэнчъэу ахъщэр къа Гахыгъ

AP-м имуниципальнэ образованиеу «Мыекьопэ районым» иадминистрацие ІэнатІэ щызыІыгъым ыкІи Адыгеим щыпсэурэм альэныкьокІэ уголовнэ Іофэу кьызэІуахыгьэм кІуачІэ иІэ хъугьэ.

афэгъэхьыгъэу гъэпціагъэ псэупіэхэр щишіынхэ физыхэль бзэджэшlагьэ зэ- тэу документхэр аригьэрэзэрахьагьэм фэшІ ахэр агъэмысэх.

Урысыем щынэгьончъэнымкІэ ифедеральнэ къулыкъу и ГъэІорышІапІэу -енуелидек мениш м-ЧА фыгьэмкІэ, Мыекьопэ район администрацием мэкъумэщ хъызмэтымкІэ и Гъэ-ІорышІапІэ ипащэ игуадзэу Н. С. Самойловар ыкІи М. С. Календжан зэрэшІэхэзэ яІэнатІэ къызфагьэфеди, къалэу Новороссийскэ къикІыгьэ хъулъфыгьэу закъыфэзгьэзагьэм къэбар мышъыпкъэр раlуи, гъэпціагъэ зыхэлъ бзэджэшІагьэ дызэрахьагь.

Новороссийскэ щыщ хъулъфыгъэм мэкъумэщ мэхьанэ зиіэ чіыгу іахьэу тетхагьэхэм хьакІэщ ком-

Чыгу зэфыщытыкіэхэм плекс, джащ фэдэу унэе шын гухэль ијаг

Н. С. Самойловар чІыгум игъэфедэн, псэуалъэхэм ягъэпсын пыль шапхъэхэм зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэнхэмкІэ Мыекъопэ район администрацием икомиссие хэтыгъ ыкІи дэгьоу щыгьозагь хъулъфыгъэм илъэlу хэбзэгъэуцугъэу щыІэм зэрэдимыштэрэр, ар зыкіэдэурэр фагъэцэкІэн зэрамыльэкІыщтыр.

Арэу щытми, Н. С. Самойловар ыкІи М. С. Календжан хъулъфыгъэм илъэlу комиссием зэрэщигъэзыягъэр рамыloy хэбзэнчъэу сомэ мин 600 фэдиз къыlахыгъ, нэужым ежьхэр зыфаем ахъщэр пэІуагъэхьагъ.

Урысыем щынэгъончъэнымкІэ ифедеральнэ къулыкъу и Гъэюрышапізу АР-м шыгам къызатуихн гъэ уголовнэ ІофымкІэ УФ-м и Следственнэ комитет республикэмкІэ иследственнэ ГъэІорышІапІэ зэхэфынхэр ригьэкІокыгьэх. Ахэм язэфэхьысыжьхэмкІэ Н. С. Самойловамрэ М. С. Календжанрэ лажьэ яІэу агьэунэфыгь.

АР-м и Апшъэрэ хьыкум уголовнэ ІофхэмкІэ ихьыкум коллегие унашьоу ышІыгьэмкІэ, Н. С. Самойловам илъэси 2-рэ мэзи 10-рэ хьапс условнэу, ильэси 2 пальэкіэ пэщэ Іэнатіэ ыгъэцэкіэн фимытэу, М. С. Календжан ильэси 2-рэ мэзи 4-рэ хьапс атыральхьагь.

Унашъом кіуачіэ иіэ хъугъэ.

УпчІэ 300-м ехъу атхыгъах

«Линие занкІэм» изэхэщэн тегьэпсыхьагьэу республикэм и Лышъхьэу Къумпыл Мурат фэкlорэ упчархэу Адыгеим исхэм кьатыхэрэр тыгьэгьазэм и 1-м кьыщыублагьэу колгупчэу 122-м иволонтерхэм атхых.

Тыгъэгъазэм и 1-м къыщыублагъэу республикэм ипащэ фэкІорэ упчІэ 323-рэ операторхэм атхыгьах. Ахэм анахьыбэр къызэрыкІыгъэр къалэу Мыекъуапэ, Тэхъутэмыкъое ыкІи Мыекъопэ районхэр ары.

Республикэм щыпсэухэрэр анахьэу зыгъэгумэкіхэрэр щагухэм язэ-

тегъэпсыхьан, гъогухэм ныажејуеле ијун нијшк (мыжъо-пшэхъо зэхэлъ зытельыщт гьогухэри зэрахэтхэу). Джащ фэдэу унэ-коммунальнэ хъызмэтым июфшіэн, социальнэ, медицинэ фэlo-фашlэестыхпк ныхоішеєк мех упчіэхэр къатых.

Адыгеим и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат «Линие занкіэмкіэ» упчіэ ратын алъэкІышт номерэу 122мкІэ (пчэдыжьым сыхьатыр 8-м къыщегъэжьагъэу пчыхьэм сыхьатыр 8-м нэс). Мессенджерэу «Telegram — @glava01_ bot» зыфиlорэм иботкізе электрон почтэу «kumpilov-online@ yandex.ru.» зыфи-ГорэмкІэ.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмк Іэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Мыекьопэ районым хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие итхьаматэ игъэнэфэн ехьылаагъ

Федеральнэ законэу N 67-р зытетэу «Урысые Федерацием игражданхэр ре- хэдзынхэмкІэ ичІыпІэ комиссие ІэкІэферендумым ыкІи хэдзынхэм ахэлэжьэнхэмкіэ фитыныгъэу яіэхэм ягарантие шъхьа в эм яхьы пагъ» зыфию 2002-рэ илъэсым мэкъуогъум и 12-м къыдэкІыгъэм, Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икъалэ, ирайон хэдзынхэмкіэ ячіыпіэ комиссиехэм яхьылlагъ» зыфиloy N 88-р зытетэу 2002-рэ илъэсым шышъхьэІум и 12-м аштагьэм атегьэпсыхьагьэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие унашьо ышІыгь:

1. Яркова Аннэ Александр ыпхъур Мыекъопэ районым хэдзынхэмкІэ ичІыпіэ комиссие итхьаматэу гъэнэфэгьэнэу.

- 2. Мы унашъор Мыекъопэ районым гъэхьэгъэнэу.
- 3. Мы унашьор республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» къыхягъэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Н. А. СЭМЭГУ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХЬАЦІАЦІ

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 2, 2022-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и Указ

Паркхэр зэрагьэпсырэ, зэрагьэфедэрэ ШыкІэм ия ІІІ-рэ раздел ия 6-рэ пункт зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 1998- щырэ инвестиционнэ проектэу (ыужыкіэ рэ илъэсым мэзаем и 9-м аштагъэу N 64-р зытетэу «Инвестиционнэ ІофшІэныр Адыгэ Республикэм зэрэщызэхаед-1.8 ки медојифыє «аталиах» медеш пункт диштэу унашъо сэшіы:

1. Паркхэр зэрагьэпсырэ, зэрагьэфедэрэ ШыкІэу Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ 2022-рэ илъэсым чъэпыогъум и 3-м ышІыгьэ Указэу N 114-р зытетэу «Паркхэм ягъэпсынрэ ягъэфедэнрэ япхыгъэ Іофыгъо заулэмэ яхьылlагъ» зыфиюорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2022, N 10) ия III-рэ раздел ия 6-рэ пункт мыщ фэдэ

зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэу: 1) я 2-рэ подпунктыр мыщ тетэу къэ-

«2) резидентыр паркым зэрэщы!эщтыр къызыщыдэлъытэгъэ инвестиционнэ зэзэгьыныгьэ 2022-рэ ильэсым чъэпыогъум и 3-м ехъуліэу инвестиционнэ проектыр паркым шызыгъэцэк эрэ хъызестеплинска минестышед меплитем предложение къазы!эк|ахьэк|э, паркымкіэ агъэцэкіэнэу рахъухьэрэ е пхыра-

проектыр тюзэ дгьэкющт) зэдэдагьэр, номер гъэнэфагъэ зијэр, хъызмэтшјапјэм ипащэ е хъызмэтшіапіэм иуполномоченнэ лыко зыкотхэжыгъэр, хъызмэтшапІэм имыхъур зэдзыгьэр, мы разделым ия 8-рэ пункт зигугъу къышырэ къэбархэр зэрытыр;»

2) я 8-рэ подпунктыр хэгъэхъогъэнэу ыкІи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«8) резидентыр паркым зэрэщы!эщтыр къызыщыдэльытэгъэ инвестиционнэ зэзэгъыныгъэ 2022-рэ илъэсым чъэпыогъум и 3-м ехъул/эу инвестиционнэ проектыр паркым шызыгызцэкіэрэ хыызмэтшіапіэм дэшіыгьэным ехьыліэгьэ предложение къазыјэкјахьэкјэ, зэзэгъы-

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Указым кіуачіэ иіэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, шэкІогъум и 17, 2022-рэ ильэс N 139

Адыгэ Республикэм культурэмкіэ и Министерствэ гухэкіышхо щыхьоу фэтхьаусыхэ Адыгэ Республикэм инароднэ артисткэу Шъхьаплъэкъо Сусаннэ Ерыстэм ыпхъум ипшъашъэ игъонэмысэу дунаим зэрехыжьыгъэм фэші.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо ансамблэу «Ислъамыем» иорэдыю ціэрыюу, /рысыем изаслуженнэ артисткэу, Адыгеим инароднэ артисткэу Шъхьаплъэкъо (Xъvaкlo) Сусаннэ Ерыстэм ыпхъум ипшъашъэ игъонэмысэу идунай зэрихъожыыгыр гухэк ышхо тщыхыугы. Щымы өжыым Тхьэм джэнэт льап ө кыыритын эу тыфэльаю. Унагьом, Іахьылхэм якьин адэтэгощы.

Республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» и Хэсашъхь, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредакцие июфышіэхэр.

«Адыгэ макь» Тыгъэгьазэм и 8, 2022-рэ илъэс

Сымаджэхэм япчъагъэ хэхъуагъ, ау гъунапкъэм шъхьадэк Іырэп

ЗэрагьэунэфыгьэмкІэ, анахьэу зэпахырэ узхэр бжыхьэ-кІымэфэ льэхъаным къндежьэх. Адыгеир пштэмэ, ом изытет елънтыгъэу, кlымафэр нахь къэблагъэ къэс, сымаджэхэм япчъагъэ зыкъеlэты.

Ушэтынхэм къызэрагъэлъа- процент 16,7-к із нахыбэ хъугьорэмкіэ, вирусхэм языпкъитыныгъэ ык/и зэрэзэпахыхэрэм ипсынкlагъэ температурэу щы-Іэм бэкіэ ельытыгь. Пэтхъу-Іутхъум ыкіи нэмыкі зэпахырэ узхэу республикэм къыщекІокІыхэрэм япхыгъэу Іофхэм язытет къытедгъэгущы агъ щэфакіохэм яфитыныгьэхэр ыкіи цІыфым игупсэфыныгьэ къэухъумэгъэнхэмкІэ Федеральнэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм щыІэм эпидемиологие лъыплъэнымкІэ иотдел ипащэ игуадзэу Іэшъынэ

Ащ къызэриІуагъэмкІэ, зэпауедхьнь анальчит уехку едих къыщек ок ыхэрэ пэтхъу- утхъур, гриппыр, коронавирусыр ыкІи пневмониер кьызэузыгьэхэм япчъагьэ тхьамафэ кьэс гьунэ лъафы, зэфэхьысыжьхэр ашІых.

— Гущы*l*эм пае, ик*l*ыгьэ я

48-рэ тхьамафэр тштэмэ, пэт-

хъу-Іутхъур нэбгырэ 1196-мэ къяузыгъэу агъэунэфыгъ, къејуатэ Іэшъынэ Нэфсэт. — А пчъагъэм къызэригъэльэгьуагьэмкІэ, нэбгырэ мини 10-м тельытагьэу сымэджагьэхэр процент 25,5-рэ, эпидемием ишапхъэу агъэнэфагъэм процент 24,5-кІэ ар нахь макІ. Ау ащ ыпэрэ тхьамафэм ебгьапшэмэ, джы къэсымэджагъэр

гьэ. Ныбжь купхэмк э ухапльэмэ, зэкІэри сымэджагьэх, ау кІэлэцІыкІухэм анахьи ныбжь зи Іэхэр процент 18-к Іэ нахьыб. Къалэу Мыекъуапэ пэтхъу-Іутхъур къызэузыгъэу нэбгырэ 435-рэ щатхыгь (нэбгырэ мини 10-м тельытагьэу ар процент 26,9-рэ), эпидемием ишапхъэу агъэнэфагъэм процент 17-к Іэ нахь макІ, я 47-рэ тхьамафэм ебгьапшэмэ, джы къэсымэджагьэр процент 19,5-к і нахыыб.

ТигущыІэгъу къызэрэхигьэщыгьэмкіэ, мы уахътэм ехъулІэу «свиной грипп» зыфаІорэр къяузыгъэу зы хъугъэ-шlагъэ атхыгь. Мыр псынкіэу зэпахырэ узэу щыт, сымаджэр шъхьафы ашІыгь, ищыкІэгьэ уплъэкіунхэр ежьми, зыіукіагьэхэми арагьэкІугь.

Зэпахырэ узэу коронавирусыр ик Іыгъэ я 48-рэ тхьамафэм нэбгырэ 45-мэ къахагъэ*щыгь,* — elo Нэфсэт. — Къыпэрэ тхьамафэм ебгъапшэмэ, ар процент 15-кІэ нахьыбэ хъугъэ. Тхьамафэ къэс коронавирусыр къызэузыхэрэм япчъагьэ зэблэхъугьэ мэхъу: зэм ехы, зэм къыдэкІуае. ГущыІэм пае, зигугъу тшІырэ тхьамафэм къык юц І зы мафэм нэбгыритІумэ, адрэ мафэм нэбгырэ 11-мэ ІэзапІэхэм зафагьэзагь.

Къызэрэта Іуагьэмк Іэ тыгьэгьазэм и 6-м ехъулІэу, нэбгырэ 13-мэ сымэджэщым щя азэх. Джащ фэдэу зижьотыпІэ узхэм ащыщ пневмониер, ащ ушъхьагъубэ и І. Коронавирусым ыпкъ къик Іык Іэ зы хъугъэ-ш Іагъэ атхыгь, ащ къыхэмыкІыгьэу е игъом медицинэ Іэпы Іэгъур къызэрэзыфамыгъэфедагъэм къык Іэлъык Іоу пневмониер нэбгырэ 48-мэ къяузыгъэу агъэунэфыгь. БлэкІыгьэ тхьамафэм ебгьапшэмэ, джы къэсымэджагъэр нэбгыри 7-кlэ нахь макl.

дехестинитифк мехолярфеЩ ыкІи цІыфым игупсэфыныгъэ къэухъумэгъэнхэмкІэ Федеральнэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм щыІэм иліыкіо ціыфхэм зафегьазэ зэпахырэ узхэм защаухьумэным фэші общественнэ ыкіи ціыфыбэ зыщызэрэугьоирэ чІыпІэхэм нахь макіэу кіонхэу, нэгуихъор агьэфедэнэу, аlэхэр бэрэ атхьакІынхэу ыкІи жьы къабзэр унэм рагъахьэзэ ашІынэу.

ТигущыІэгьу къызэрэхигьэщыгъэмкlэ, а зэпстэуми адакloy, зэпахырэ узхэм тащызыухъумэрэр вакцинациер ары. Бжыхьэм ипэублэ а Іофтхьабзэм тыхэлажьэмэ нахьышоу ащ елъытэ, сыда піомэ прививкэ ужым иммунитетыр пытэным уахьтэ ищыкlагъ.

Шъугу къэдгъэкІыжьын, мы ильэсым гриппым пэуцужьырэ вакцинэр нэбгырэ мин 280-м ахальхьанэу агьэнэфагь. Адыгеим ныбжь зиlэхэми, кlэлэцlыкіухэми апае зэхэтэу вакцинэ мини 105-м ехъу къэкІуагъ. Ахэр Урысыем къыщашІыгъэ препаратхэу «Совигрипп» (58730-рэ) ыкІи «Ультрикс Квадри» (дозэ 46280-рэ) зыфиюхэрэр ары. Республикэм ит ІэзэпІэ гупчэхэм мыр кьыщышъухалъхьан амал щыІ.

— Тыгьэгьазэм и 2-м ехъулІэу гриппым пэуцужьырэ вакцинэр нэбгырэ мин 221-м ехъумэ ахальхьагь, ар республикэм щыпсэурэм ипроцент 47,7-рэ фэдиз, — къыІуагъ Іэшъынэ Нэфсэт. — Вакцинэр зыхалъхьагъэхэм къямык lyгъэу е къяхьыльэк Іыгьэу агьэунэфыгъэп. Мы пчъагъэр процент 60-м нэгъэсыгъэн фае. Зэпахырэ

узхэр зэхэмыхьанхэм тыфэбэнэн фае. Гриппым ыкІи коронавирусым апэуцужьырэ вакцинитіури зэдябгьэшІымэ хъущт, нахь пасэ къэс иммунитетыр нахь пытэщт. Зэпахырэ узитіумкіи «коллективнэ иммунитетым» республикэр къыфэк юным мэхьанэшхо иІ.

Коронавирусым пэуцужьырэ вакцинэр нэбгырэ 254741-м ехъумэ ахалъхьагъ. ТигущыІэгъу къызэриІуагъэмкІэ, мы зэпахырэ узым пэуцужьырэ вакцинэр зыхальхьагьэхэм япчъагьэ зэхъокІыныгьэхэр фэхъух, нахьыбэрэмкІэ ревакцинациер ары ціыфхэм арагъэшіырэр. Мы уахьтэм коронавирусым пэуцужьырэ вакцинэу республикэм щыІэр зы — «Спутник V» зыфигорэр. Пэм раутхэрэ шыкгэр уколкІэ ахалъхьэрэр жъугъэфедэн шъулъэкІыщт.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

«ИлъэсыкІэ почтэр» ежьагь

Хэгьэгум ис кlэлэцlыкlухэм хэушъхьафыкlыгьэ дзэ операцием хэлажьэхэрэм апае ильэсыкІэ мэфэкІым фэгьэхьыгьэ сурэтхэр ашІыщтых, нэужым ахэр дзэкІолІхэм анагьэсыщтых.

«Единэ Россиер» кіэщакіо зыфэхъугъэ Іофтхьабзэр ащ иобщественнэ приемнэхэмрэ иштабхэмрэ ашыкошт, мастеркласс фэдэу зэхэщэгьэщт. Ежьежьырэу открыткэ зыгъэхьазырыгьэхэми ахэм къарахьылІэнхэ алъэкІыщт.

– ИлъэсыкІэ мэфэкІэу къэблагъэрэм пай кІэлэцІыкІухэр тиухъумак юхэм зыщафэгушюхэрэ, гущы іэ фабэхэмк іэ зыщафэльаюхэрэ открыткэхэр кьагьэхьазырыщтых. «Единэ Россием» ахэр тилІыхъужъхэм а Іэк Іигъэхьащтых. Тидзэк Іол Іхэм гуапэ зэращыхъущтым сицыхьэ тель, агу ихыгьэу сабыйхэр зэрафэльэ Іуагьэхэри къадэхъу*штых,* — къыхигъэщыгъ «Единэ Россием» и Апшъэрэ Совет и Секретарь игуадзэу, общественнэ приемнэхэм япащэу Анна Кузнецовам.

— Іофтхьабзэу «Новогодняя почта» зыфиюрэр ежьагь. «НыбжьыкІэ гвардием» хэтхэр ягъусэхэу кІэлэцІыкІухэм открыткэхэр агъэхьазырых. 200-м ехъу ашІыгъах. Іофтхьабзэр зытыухкіэ, тидзэкіоліхэм агу къыдэтщэенэу, ахэр афэттІуп*щыщтых,* — **къыІуагъ Адыгеим** и «Ныбжьыкіэ гвардие» ипащэу Бэрзэдж Асыет.

Шъугу къэдгъэкlыжьын, «Zaщитники Отечества» зыфиlорэ Іофтхьабзэр «Единэ Россием» мы илъэсым игъэтхэпэ мазэ ытІупщыгь. Ащ къыдыхэлъытагъэу шІоигъоныгъэ зиІэ пстэумэ тидзэкІолІэу хэушъхьафыкІыгьэ дзэ операцием хэлажьэхэрэм апае письмэхэмрэ сурэтхэмрэ партием иобщественнэ приемнэхэм арахьыліэх.

«Черкесхэр дзэкІолІых ыкІи ІэпэІасэх» зыфиІорэ документальнэ фильм

Кинорежиссерэу, Урысыем икинематографистмэ я Союз хэтэу Нэгьэпльэ Аскэрбый зипэщэ купэу Адыгэ Республикэм икІыгъэм документальнэ фильмэу «Черкесхэр дзэкІоліых ыкіи Іэпэіасэх» зыфиюрэр Іэкіыбым

Мысыр кьэралыгьом и Льэпкь Дзэ музей, черкес мамлюкмэ (бурджитмэ) я Резиденцие, Пирамидэу Гизэм ыкІи Каир АрхеологиемкІэ имузей видеосъемкэхэр ащашІыгьахэх. Джырэ уахътэм купым хэтхэр Амман щыІэх, ащ ыуж Стамбул кІощтых.

- Фильмым исценарие ельытыгъэу черкес мамлюкмэ ясултанхэу Мысыр и агъэхэм яятюнэрэ тетыгьоу 1382-м къыщегьэжьагьэү 1517-рэ ильэсхэм къыхиубытэхэрэм ятарихъ къыраІотыкІыщт. — **къыщаІуагъ** АР-м культурэмкіэ и Министерствэ.

Шъугу къэдгъэкІыжьын, кино-

компаниеу «Черкесия-Фильм» зэхэзыщэгьэ Нэгьапльэ Аскэрбый иапэрэ кинофильмэу «Черкесия» зыфиlорэр 2007-рэ илъэсым къыдэкіыгъагъ, ащ къыкіэльыкІуагьэх фильмхэу: «Черкесия. Адыгэ Хабзэр», «Черкесия. Хымэ хэгьэгухэр», «Черкесия. Кьэкощыжьыныр», «Черкешенка», «Щагьдый», «Щабзэм пэбыбырэр», «ГукІэгьум илІыгьэ» зыфиюхэрэр. Кином ыбзэкіэ авторым Черкесием изытетыгъэ къеlуатэ, непэрэ Адыгеим идэхагьэ тегьэльэгьу, ащ ицІыфхэм, культурэм, адыгэхэм яшэнхабзэмэ ташегьэгь уазэ. тарихьым итхьамыкІэгьо чІыпІэхэр тыгу къегьэкІыжьых.

«Адыгэмакь» Тыгьэгьазэм и 8, 2022-рэ ильэс

МыІэрысэр Мыекъуапэ итамыгъэу агъэуцугъ

Мыекьопэ кьэлэ паркым дышьэпс егьэшьогьэ мыlэрысэ дагьэуцуагь. Ащ итепльэ АР-м и Ліышъхьэ социальнэ нэкіубгьоу Интернетым щыриіэм къыщигъэлъэгъуагъ.

КъумпІыл Мурат цІыф- Адыгеим хэхъоныгьэ егъэхэм агу къыгъэкІыжьыгь «Мыекъуапэ» «мыем икъуап» къызэрикІырэр, ащ фэдэ мэхьанэ зэри-Іэр. Джары мыщ щагъэуцущт пкъыгъом егупшысэхэ зэхъум мыІэрысэм итеплъэ къызкіыхахыгъэр.

шІыгъэным фэгъэхьыгъэ программэм къыдыхалъытэгъэ зыгъэпсэфыпІэ чІыпіэу къыхахыгьэм игупчэу ар хьугьэ.

Шъугу къэдгъэкІыжьын, гъэрекІо щегъэжьагъэу агъэцэкІэрэ проектым

ельытыгьэу псыхьоу Шъхьэгуащэ инэпкъэу къэлэ паркым къыхиубытэрэм охшідфо е ізніцаже із охшідфо і зэрашІэрэр. Непэрэ мафэм ехъуліэу километри 2,5-рэ хъурэ нэпкъыр агъэпытагъ, лъэсрыкІо гьогукіэхэр ащашіыгьэх, джэгупіэ чіыпіэхэр къыщызэІуахыгъэх. АР-м и Лышъхьэ ежь ышъхьэкІэ Іофхэр зэрэкІэкІыхэрэм льэпльэ, ятІонэрэ чэзыоу джы бассейным игъэцэкІэжьын фежьэнхэу щыт, ащ екіурэ дэкіояпіэхэри агъэкІэжьыщтых.

Мэхьанэшхо зиІэ проект

Адыгеим ичІыопс зэрагьэльэгьунэу зекІо нэбгырэ мин пчъагьэ тишьольыр къехьэ. Блэкlыгьэ ильэсхэм нахыбэм ашlогьэшlэгьоныщтыгъэр къушъхьэлъэ чІыпІэхэр арымэ, аужырэ лъэхъаным къалэм зыкъыфэзыгьазэхэрэм япчьагьэ хэхьо.

Ушэтын Іофтхьабзэхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, коронавирусым къыхэкІэу гъунапкъэхэр зызэфашІыгьагьэхэм къыщыублагьэу къэралыгъом икъэлэ цІыкІухэр зекІохэм къыхахы хъугъэ. Ахэм Мыекъуапи ахэт. Зыгьэпсэфыгьо мафэхэм хьакlэ купхэм зекІозещэхэр ягъусэхэу урамхэм къащакіухьэх. Къалэм итарихъ, ипсэольэжьхэр, урамхэр, лъэпкъ шэн-хабзэхэр, шхыныгъохэр ашІогъэшІэгъоных. Республикэм икъэлэ шъхьаІи ахэм задырегьаштэ, зехьожьы, зекіохэмкіэ нахь лъэгьупхъэу, Іэрыфэгъоу зызэтырегъэпсыхьэ. ГущыІэм пае, зекІозещэ е гьуазэ имыгьусэу изакьоу Мыекъуапэ къыщызыкІухьэ, нэІуасэ зыфэзышІы. ичІыпІэ гъэшІэгьонхэр зэзыгьэльэгьу зышlоигьохэм апае джы дунэе хъытыум щыгъэпсыгъэ нэкlубгьоу "Культурный QR Майкопа" зыфиюрэр мэлажьэ. Ар АКъУ-м истудентхэм ягукьэкІ. Сайтым ухэзыщэрэ тамыгъэхэр (QR колхэр) Мыекъуалэ ичІыпІэ заулэмэ ащагъэуцугъэх ыкІи мэзэ заулэ хъугьэу Іоф ашіэ. Ахэр Лениным ыцІэ зыхьырэ гупчэр, хьисапымкіэ еджапіэр, АКъУ-р, автовокзалыр ыкІи нэмыкіхэр.

– Приложениер бгъэфедэзэ тамыгьэм телефоныр теогьэуцошь, узфэе нэкіубгьом зэу ухещэ. Ащ зэхэугуфыкІыгьэу зэкІэ щызэгьэфагь. Кьалэм итарихъ, чІып Іэ цІэры Іоу и Іэхэр, ащ тарихъэу апылъыр ибгьотэнхэ пльэк ыщт. Джащ фэдэу къэбархэм ямыджэу едэ lунхэү фаехэм аудиогид зыфиюрэр афыхэдгьэхьагь. Ащ нэмыкІэу тхыгъэхэр инджылызыбзэк Іи щызэдзэк Іыгьэх, — къе-Іуатэ проектым дэлэжьагьэу, АКъУ-м истуденткэу Стіашъу

ащыщ гьомылапхъэхэр зыщаупщэрыхьрэ шхапІэу «Адыгэ Іанэ» зыфиІорэр. Къэралыгъо программэм къыдыхэлъытагьэу ахъщэ ІэпыІэгьоу ыгъотыгъэмкІэ Теуцожь Бислъан ар ыгъэпсыгъ ыкІи игьо шъыпкьэ хъугьэ, сыда пІомэ ылъэгъурэм, зэхихырэм фэшъхьафэу лъэпкъ шхыныгъохэм яамалкІи шъолъырым итарихъ зэригъэшІэныр непэрэ зекіом икіас.

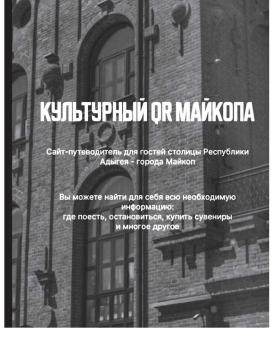
- Шъыпкъэр пющтмэ шхапІэм ишІын итхъухьэ зэхъум зекіохэр тыгу къэкіыгъэхэп. Тызщыгугьыгьэр адыгэхэу мыщ щыпсэухэрэр ары. Ау юфш іэным къызэригъэлъэгъуагъэмкю, зекіохэм нахь ташіогьэшіэгьон.

Проектым кънхиубытагъэхэм Къалэр къак Іухьагъэу, мэлэк Іагьэхэу къызтэол Іэжьхэрэм пстэури ашхынэу фаехэу, «мыри къытэшъут, модрэми тыфай» аю, аштэрэр бэ. ЗэкІэри агу рехьы, — къеlуатэ шхапіэу «Адыгэ Іанэм» ибысымэу Теуцожь Бислъан.

> Унэе сатыоу зыдэлэжьэщтым иупчІэ Теуцожь Бислъан бэрэ егупшысагъэп. Экономикэ сэнэхьатым феджэгьэ хъульфыгьэм цыфхэр анахьэу къызыкІэупчІэхэрэм зыщигъэгъуази, иІофшІэн зыфэгъэзэгъэщтыр къыхихыгъ — адыгэ шхынхэм яупщэрыхьын дэлэжьэщтэу тыриубытагъ ыкІи хэукъуагъэп. Теуцожьхэм ясатыу ублапІэ фэхъугъэ мылъку ІэпыІэгъур

> > къэралыгъом къаритыгъ, ар сомэ мин 250рэ хъущтыгъ. АхъщэмкІэ бэджэндыпкІэр атыгь, шхапІэм ищыкІэгьэ псэуалъэхэр ащэфыгьэх, гъомылапхъэхэри зэрагьэгьотыгьэх. А пстэуми адакІоу адыгэ Іанэхэри чІагъэуцуагъэх. Къат Теуцожь исурэтхэмкІэ гьэдэхэгьэ псэуалъэм адыгэ хьакіэщыр угу къагъэкІы.

— Сыхэмыукъомэ, мыщ фэдэу адыгэ шхыныгьо закІэкІэ зыщыпщэрыхьэхэрэ чІыпІэ къалэм

дэбгьотэщтэп. Къалмыкъ щаир, щэламэхэр, хьалыжъохэр, щыпсыр, пІастэр, адыгэ унагьом щаупщэрыхьэу тымышІыжь щы-Іэп, уасэхэм уагьэрэзэнэу сэльытэ. Шъыпкъэ, зетэгъэжьакіэм пстэури сомишьэкіэ тіогьагьэ, ау тфэук юч Іырэпти, тІэкІу хэдгьэхьуагь, арэу щытми тиуасэхэр инхэп. Гушы Іэм пае. кьое хьалыжъуищыр соми 160рэ, — къыхегъэщы Бислъан.

Адыгэ шхынхэм яІэшІугъэ пстэуми агу рихьыныр зипшъэрылъыр Бислъан янэу Гощнагъу. Ахэр ыгъэхьазырынымкІэ тхылъ хэплъэн ищык агъэп. Ным, ныжьхэм арильэгьуліэгьэ шіыкіэхэм ежь игуфэбэныгьэ акіыгьоу гьомылапхьэ пэпчъ егъэхьазыры.

— Тиунагьо фэдэу мыщи тыщэпщэрыхьэ. Ахэм яшІыкІэ тльэгьүзэ тыкьэхьүгь. Тянэжьхэм, тянэхэм адыгэ шхын пстэури мафэ къэс ятльэгьулющтыгь. Тигуапэ тшІырэр агу зэрэрихьырэр. Анахьэу пстэури зышІогьэшІэгьонхэр зекІохэр ары. Ашхырэр зыхэшІыкІыгьэмрэ зэрашІыгьэмрэ, тарихъэу пыльыр зэрамыгьаш Іэч чІэкІыжьыхэрэп. Тэри тигуапэу къафэтэІуатэ, — ею Тецожь Гощнагъу.

Сайтэу «Культурный QR

Майкопа» зыфи-Іорэм дэлэжьагьэхэм ащ изегьэушъомбгъун непэ Іоф дашіэ. АКъУ-м зекІонымрэ социальнэ технологиехэмрэкІэ ифакультет истудентхэм ныбжьыкІэ проектхэм я Урысые зэнэкъокъу къыщыдахыгьэ текІоныгъэм къыкіэкІогьэ мылъкумкІэ нэкІубгьор агъэпсыгъ. Еджэным, -фо едеф шым шІэнхэм адакІоу студентхэр шьолъырым щызэхащэрэ зекІо Іофтхьэбзэ инхэм ахэлажьэх. Волонтерхэр хьакіэхэм апэгьокіых, упчіэ-

жьэгьу афэхьух, ащ ихьатыркіэ ежьхэри Іофшіэным хэгьуазэх, ящык агъэр къыхагъэщы. Мыгъэ Іоф зыдашіэгьэ проектхэм ащыщ зекІохэр Адыгеим къэзыщэщтыгьэхэ мэшіокоу "Кавказым иналмэс-налкъут» зыфиlорэр.

– Еджэным дакіоу, іофэу аш Іэщтым ц Іык Іу-ц Іык Іоу ныбжьыкІэхэр хэтэщэх, хэшІыкІ фыря Ізу, хьазырхэу къыч ІзтэтІупщых. Ежь еджакІохэми мыщ фэдэ ІофшІэныр ашІогьэшІэгьон, чанэу зыкъагъэлъагъо – къыхегъэщы АКъУ-м социальнэ Іофшіэнымкіэ ыкіи зекіонымкіэ икафедрэ идо-

центэу Ожъ Светланэ. «Культурный QR Майкопа» зыфиюрэ сайтым изегьэушъомбгъун тапэкіэ лъагъэкіотэщт. Хьакіэшхэр, музейхэр ыкіи нэмыкі лъэгъупхъэ чіыпіэу Мыекъуапэ иІэхэм якъэбархэр рагьэхьащтых. Сайтым дэлэжьагьэхэм къызэрэхагьэщырэмкІэ, АКъУ-м социальнэ ІофшІэнымкІэ ыкІи зекІонымкІэ ифакультет иегъэджэн программэ проектыр хагъэхьащт, ныбжьыкІэхэм арагъэшіэщт. Зы лъэныкъомкіэ ахэм яамалкіэ сайтым инэкіубгъо агъэбаищт, ятІонэрэмкІэ

— еджакІохэм ясэнаущыгъэ

къызэlуахыщт. АНЦОКЪО Ирин. «Адыгэ макь» Тыгъэгъазэм и 8, 2022-рэ илъэс

Адыгэ академикэу Шэуджэн Асхьад

Асхьад гъэхъагъэу иlэхэр бэрэ къэппчъынхэ плъэкlыщт. Илъэс 40-у шlэныгъэм loф зыфишlэрэм къыкloцl бгъэхалъхьэ ыкlи щытхъуцlэ инэу щыlэхэр зэкlэ къылэжьыгъэх пlоми хэукъоныгъэ хъущтэп. А пстэури къызыкlэкlyагъэр ищыlэныгъэ зэрипхыгъэ лэжьыгъэ льэпкъыр — пынджыр ары.

1972-рэ ильэсым, дзэ къулыкъум къызекіыжьым, Пшызэ шъолъыр мэкъумэщымкіэ иапшьэрэ еджапіэ чіыгулэжьынымкіэ ифакультет чіэхьэ ыкіи пынджым епхыгъэу нахь шіэныгъэ куухэр зэригъэгьотынхэу еублэ. А лэжьыгъэр шіогъэшіэгьоныныр иціыкіугъом, икъуаджэу Едэпсыкъуае щызэхэщэгъэгъэ колхозым дэіэпыіэнхэу кіэлэеджакіохэр пынджшіапіэхэм защэщтыгъэ лъэхъанхэм къащежьагъ.

«Ащ дэжьым пынджым изэрэщыт, зэрэгьэпсыгьэр, псы чІэгьым къызэрэщыкІырэр пстэури сшІогьэшІэгьоныгь. Колхозым илэжьакІохэм ар адыІутхыжьыщтыгь, адызэпырыдгьазэщтыгь. Сынэгу кІэтэу сыкъэхъугь ыкІи апшъэрэ еджапІэм сызычІэхьэм ащ сыблэІэбыкІышъугьэп ыкІи шІэныгьэу зэзгьэгьотыгьэхэр сымыгьэхьаулыягьэхэу сэльытэ. ПынджиІэным тишъольыр зыщиушъомбгьунымкІэ Іофышхо сшІагьэу сэльытэ»,

— eIo академикэу Шэуджэн Асхьал

Джыри еджэзэ Асхьад ціыф къызэрыкіоу зэрэщымытыр къэлъагъощтыгъ, илэгъумэ ар къахэщыщтыгъ. Пстэури шіогъэшіэгьонэу зэригъашіэщтыгъ, шіэныгъэхэм афэщэгьагъ, тхылъхэр икіасэхэу, псынкізу ціыфхэр нэіуасэ ышіыхэу, бзэ къадигъотэу гъэпсыгъагъэ. Илъэс 50-кіз узэкізібэжьмэ мэкъумэщ институтым къыдычізхьэгъагъэхэм ащ непэныбджэгъуныгъэ адыриі, ащыщхэри иіофшізгъух.

— Ар дэгьоу еджэщтыгьэ кьодыеп. Бэмэ афэмыдэу пстэури шІогьэшІэгьоныщтыгь. Ащ кІэлэегьаджэхэми гу льатэщызэльашІэрэ шІэныгьэлэжь-агрохимик, профессор, биологие шІэныгьэхэмкІэ доктор, шІэныгьэхэмкІэ Урысые академием иакадемик...

щтыгь, къальэгьущтыгь. Ари зэреджэщтыгьэм паеп, гугъэпІэшІухэр къызэритырэр къыхагьэщыщтыгь. Ащ гу лъымытэнэуи щытыгьэп, — къытфеГуатэ Шэуджэн Асхьад деджагьэу ыкГи иГофшГэгьоу Татьяна Бондаревам.

— 1972-рэ ильэсым мэкьумэщ институтым тызэдычіэхьэгьагь. Къулыкъу ужым къэкіожьыгьэу дзэкіолі шъуашэри щыгьэу къэкіогьагь. Ащ дэжьым гу лъыстэгьагь. Апэ гу зылъыстэгьагьэр ынэ шіуціэхэр ары. Уинэпльэгъу зыфащэу гъэшіэгьоныгьэх. Джа уахътэм къыщегьэжьагьэу тызэныбджэгъу. Еджэн ужым тызэпэіапчъэуи хъугъэ, ау ныбджэгъуныгьэр дгъэкіодыгьэп ыкіи чіэтынэщтэп, — еіо Асхьад ишьэогьоу Евгений Алексеевым.

Мэкьумэщ институтыр Асхьад къызеухым, а льэхьаным зэрэхэбзагьэу, Іоф зыщишІэщт чІыпІэр фагъэнафэ, Тульскэ хэкум агъакlo. 1977 — 1980-рэ ильэсхэм совхозэу «Дубрава» зыфиlорэм иагроном шъхьа!эу щэлажьэ. Ащ ыуж ихэку къегьэзэжьышь, совхозэу «Путь Ильича» зыціэштыгьэм Іоф щешіэ. Ишіэныгьэлэжь гьогу 1981-рэ ильэсым еублэ. А льэхьаным пынджым икъэгъэкІынкІэ къэралыгьо институтым аспирантэу чІэхьажьы меіминахьнь еішнфоі еіммехестынеіш иімы къыщегъэжьагъэу докторыцІэм нэсыфэ чанэу Іоф ешІэ. 2014-рэ ильэсым мэкъумэщ шіэныгъэхэмкіэ Урысые академием иакадемикыцІэр къегъэшъыпкъэжьы. Непэ академикыцІэр адыгэ льэпкъымкІэ зыхьырэр Шэуджэн Асхьад закъу. А пстэумэ адакіоу Іэнэтіэ зэфэшъхьафхэр ыгъэцэкlагъэх, ащыщхэр джыри лъегъэкІуатэх: пынджымкІэ урысые шіэныгьэ-ушэтэкіо институтым щэлажьэ, 2002-рэ ильэсым къыщегьэжьагьэу Пшызэ мэкьумэщ институтэу И. Т. Трубилиным ыцІэ зыхьырэм агрохимиемкІэ икафедрэ ипащ.

ШІэныгъэлэжь-агрохимикэу зэрэщытым къыхэкІэу Асхьад льэныкъо шъхьаІэу иушэтынхэм къызэльаубытырэр агрохимиер, чіыгум изэгьэшіэн, къэкіыхэрэм ягъэпсыкі (яфизиологие). Пстэумкіи шы едичаты и-00-т ечлентро в тория и может и м икъэлэмыпэ къычІэкІыгъ, еджакІохэм апае тхылъхэри, ІэпыІэгъухэри иІофшІагъэхэм къахеубытэх.. Ахэм ащыщхэр Урысыем имызакьоу, гъунэгъу къэралыгьохэм яаграрнэ еджапІэхэм япрограммэхэми ахагьэхьагьэх. Пынлжым икъэгъэкІын, илэжьын, икъыдэгъэкІыжьын ешІушІэгьэнымкІэ екІолІэкІэ зэфэшъхьафэу, ушэтынэу ышІыгьэхэр къэзыушыхьатрэ патент 30-м нахьыбэ академикым иІ. Иушэтынхэр льапсэ зыфэхъугъэ дычины екехедэфесть дехенины ыкІи Адыгеим япынджлэжьхэм Іоф ашІэ.

Асхьад тхыльхэр икъэлэмыпэ къызэрэчlэкlхэрэм имызакьоу, еджэнри икlac, библиотекэ бай зэригъэуlугъ. Непэ ащ тхыль мин 30-м нахьыбэ академикым къыщельытэ. Анахь шlольапlэу ахэм къахигъэщыхэрэм ащыщ машинэ къы-

рищэфынэу ятэ къыритыгьэгьэ ахъщэмкіэ къызіэкіигъэхьэгъэгъэ тхылъэу «Жизнь растений» зыфиюрэр. Ильэс 50 хъугъэу ащ ишіэныгъэ гъогу къыдекіу.

«Ильэсишьэм зэ кьэхьу» зыфаюрэ цыфхэм ар ащыщ. Шэуджэн Асхьад дунаим

— Мэкъумэщ институтыр къзсыухыгьэу Тульскэ хэкум Іоф щысшІэнэу сагьакІо зэхъум, «Автомобиль горэ зэгьэгьот» ыІуи сятэ сомэ миниплІ къыситыгьагь. Шъхьаем, тхылъщапІэ горэм сызычІахьэм, къэкІыхэрэм афэгьэхьыгьэ тхыльыр Іахьитіу хьоу сапэ къифагь. Ащ сыблэкІышъугьэп. Ахъщэр зэкІэ ахэм апэІухьагь. СыкъэкІожыи къэсщэфыгьэр сятэ зельэгьум, ыгьэшІэгьуагь. Ау «Хъугьэ, уищыІэныгьэкІэ къыпфэфедэнкІи мэхъу» къысиІогьагь, —

ыгу къэкІыжьы Шэуджэн Асхьад. Къызэрэнэфагьэмкіэ, ятэ хэукъуагъэп — къэкІыхэрэр, нахь тэрэзэу къэпІон хъумэ, ахэм языр — пынджыр ищыІэныгъэ хэпчын умылъэкІыщт Іахь хъугъэ. Мы лэжьыгъэ лъэпкъым ылъэныкъокІэ ушэтын пчъагьэу ышІыгьэхэм афэшъхьафэу Адыгеими ащ икъэгъэкІын зыщегъэушьомбгъугъэнми иlахьышlу хильхьагь. 2005-рэ ильэсым, Асхьад игукьэкІкІэ, пынджымкІэ Адыгеим шІэныгъэ-ушэтыпІэ Гупчэ щагъэпсыгъ ыкІи ащ иамалкіэ псым къыщыкіырэ лэжьысъэм игьорыгьозэ ятІонэрэ щыІэныгьэ егьоты, пынджшІапІэхэм язэтегьэуцожьын аублэжьы.

– Тыгъургьой щегьэжьагьэу Яблоновскэм нэсэу щагъэпсыгъэ пынджиІапІэхэр зэкІэ чІадзыжьыгъагъэх а лъэхъаным. Абинскэ районым ащ дэжьым сыщылажьэщтыгь. «КъэкІожьи, тызэдэгьэлажь» ыІозэ, сауж имыкІзу сыкъыщэжьи, республикэ правительствэм иунашъуи къытхэлъэу ІофшІэныр тыублэгъагъ. Апэрэм къиныгьэ. Чылапхьэри чІыфэу къа-Іытхыщтыгь, лэжьыгьэ центнер 30 — 40-р къитхыжьыщтыгъ. Ащ дэжьым ар дэгъоу тлъытэщтыгьэмэ, джы центнер 70-рэ тэугъоижьы. Ащи имызакъоу, пынджым икъэгъэкІынкІэ институтым тыкІыгьоу тичылапхъэхэр тиІэнхэу тшІыгьэ. «Фыщтрэ» «ЧибикІэрэ» ахэм тяджагъ ыкІи дэгьоу зыкъагьэлъэгьуагь, бэ къакІэупчІэрэр. А зэкІэри Шэуджэн Асхьад ихьатыр, тыщегьэгьуазэ профессоруу, Асхьад иныбджэгьоу Хьурымэ Хьазрэт.

Непэ пынджлэжьынымкІэ Гупчэр ушэтыпІэ закъоу щытэп, Пшызэ мэкъумэщ институтым щеджэхэрэм практическэ десэхэр щахьых, ащи имызакъоу, анахь чанэу зыкъэзыгъэльагъохэрэми лэжьэпІэ чІыпІэ афэхъу. Ари Асхьад ихьатыр. Аужырэ ильэс 20-м апшъэрэ еджапІэм агрохимиемкІэ икафедрэ ипащэу ар мэлажьэ.

ЕджапІэр къызиухыгъэм ильэс 30 фэдиз тешІэжьыгьэу Асхьад ащ ыгьэзэжьыгь. Ильэс 50-кІэ узэкІэІэбэжьмэ, ежь къызычахьэм зэрэщытыгьэу, непи институтым мэхьанэшхо иl. Ар зихьатырыр пстэуми апэу льэгэпІэ инхэм анэсыгъэхэу, хэшіыкіышхо яюф фыряізу щылэжьэрэ кlэлэегьаджэхэр ары. Шэуджэн Асхьади ахэм ащыщ. Жьы кІэт, псынкіэ, Іофшіэкіошху, пстэуми бзэ къадегьоты — ары зэкІэми зэрашІэрэр Шэуджэн Асхьад. ШІэныгьэхэмкІэ адэгощэнэу, ІэпыІэгъу афэхъунэу зэрикІасэм фэдэу, ахэр зишэн цІыфхэмкІэ ежьыри зыкъеухъурэи. Непэ ар магистрэ ІофшІэгьэ 35-м, докторскэ ушэтыни 10-м ехъум, кандидат ушэтын 40 фэдизмэ ягъэхьазырынкІэ ІэпыІэгъу афэхъу, ежь о междееле трето предостивния предоставляющий применения предоставляющий применения прим 60-м нахьыбэ ыгъэсагь.

Къыхэгъэщэгьэн фае, шІэныгьэ ІофшІагъэхэм анэмыкІэу публицистическэ тхыльхэми ар адэлажьэ. Иныбджэгъухэм, икІэлэегъэджагъэхэм, илъэпкъ, ежь ищыІэныгъэ гьогу афэгъэхьыгъэхэр къыдигъэкІыгъэх. Мы илъэсым кІэу къыхиутыгьэхэм ащыщ ильэпкь фэгьэхьыгьэ тхыльхэу «Адыгэхэр» зыфиІорэр. Тхыльхэм Шэуджэн Асхьад ильэс 30-рэ адэлэжьагъ. Апэрэ нэкlубгъохэр 1992-м ыублэгъагъэх. А ильэсхэм къакlоці иІофшІэн шъхьаІэ дыкІыгьоу льэпкъым итарихъ щыщ пычыгъохэр зэригъэуlугъэх, хьарзынэщхэм къахихыгъэх. Хэутыныр зимыкlасэу, джы къызнэсыгъэм къэлэмкІэ Іоф зышІэрэ шІэныгьэлэжыми ильэсипшІ пчьагьэм Іахь-Іахьэу ыугьоигьэ иІэпэрытххэр пхьонтиймэ адиз хьугьагьэ. шь ефешер фо нефестеси мыслыхТ щыщ пычыгьохэр гьэзетхэм, журналхэм къахиутыгъэх, джы зэгъэфагъэу, энциклопедическэ нэшанэ хэльэу тхыль инитІур къыдигъэкІыгъ. Адыгэр къызхэкІыгъэм, чІынальэу зэльиубытыщтыгъэм къащыублагъэу непэрэ мафэм нэсыжьэу ахэм кьыраютыкы.

Непэ Асхьад пстэухэмкіэ щысэтехыпі, ыпэрапші у икъорэльфхэмкі э. Ахэр бэрэ иІофшІагьэхэм ягьэхьазырын хегьэлажьэх, тыжьым игъогу рыкlонэу файи къахэкІыгъ. Щытхъу пыльэу, зэрифэшъуашэу ищыІэныгъэ гъогу къыкІунышъ, ихэгьэгу, ильэпкь афишагьэмкіэ льэуж дахэ къыгъэнэныр Шэуджэн Асхьад фызэшІокІыгъ. Іофэу ышІэрэм сыдигъуи фэшъыпкъагъ ыкІи ар ыхъожьыщтэп. Ары ыкіи иіофшіэн тапэкіи зыкіыльигьэкІотэщтыр. ИщыІэныгьэ ия 70-рэ ильэсэу мыгъэ хигъэунэфыкІырэри кІэ горэм иублапі у Асхьад ельытэ, ащ инэкіубгъуакІэхэр нэмыкІ тхыльэу къыхиутыщтым дэхьащтых.

АНЦОКЪО Ирин.

Урысые Федерацием изаслуженнэ артистхэу Зыхьэ Зауррэ Мэлайчэтрэ унагьо зашlагьэр ильэс 50 хьугьэ.

Зыхьэ унагьом иджэныкьо фаб

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыціэ зыхьырэм иартист пэрытхэу, къяплъыхэрэм шІу алъэгьоу зэрэщытхэм имызакъоу, унэгьо шІагьо зэдашІагь. Ясабыйхэм пхьорэльф-къорэльфыхэр къакіэльыкіуагьэу, непэ бын-унэгьо бэрэчэтэу зэдэпсэух. Унагьом ыльапсэр, анахь шъхьа!эр — бысымэу Зыхьэ Заур. Нэмыкізуи хъун ылъэкіыщтэп. Зыхьэ зэшьхьэгьусэхэм яунэ тырагьэблагьи, артист ціэрыіохэм яунагьо нэмыкі нэкіэ тырагьэпльыгь.

Зыхьэ Заур зэкіэмэ апэу чъыгхатэр зыдэщыіэ унэ кіыбым тыкъуищагь, ежь ыгьэтіысхьэгьэ чъыгхэр къытигьэльэгьузэ къею: «Сыд хъульфыгьэм анахь шъхьа- ву мы щыіэныгьэм щишіэн фаер — чъыг ыгьэтіысхьан, лъапсэр лъызгъэкіотэщт къор дунаим къытригьэхьон, унэ ышіын. А зэпстэур дгьэцэкіагь. Зэкіэ зыфатшіэрэр къорэльфыхэм, пхьорэльфыхэм апай. Хэтрэ адыгэ унагъуи хъакіэщ иі. Сэри сихьакіэщ шъуесэгьэблагьэ!»

Унэ шъхьаlэм къыпыт хьакlэщым Заур тырещэ, хьакум машlор къыщызэкlегъанэ, игущыlэ лъегъэкlуатэ.

«Джэныкъом мэхьанэшхо и І. Ащ унагъор къеш Іэк Іыгъ, зэрэбынэу унагъом иджэныкъо дэжь къыщызэрэугъои. Ащ фэдэу егъаш Іэм щытыгъ. Хьак Іэщым хьак Іэхэр есэгъэблагъэх, ау сизакъоми сыщэгупсэфы — тхылъхэм сяджэ, гупшысэхэр къыщесэфэк Іых (Заур мэщхы), маш Іом сык Іэрысэу ащ ифабэ зэхэсэш Іэ».

Бысымгуащэм — Зыхьэ Мэлайчэт (нахьыбэр зэреджэхэрэр Мила) — ежь ипшэрыхьэпіэ чіыпіэ тычіищагь. Щаир къытфыригьахьозэ къыпидзагь: «Зэкіэмэ анахь шъхьаіэр унагьор ары. Іофшіэными, къыхэпхыгьэ сэнэхьатми мэхьанэ яі, ау унагьом укъызекіоліэжьыкіэ ущырэхьатыщт, уигьэхьагьэхэр, уигушіуагьо къыщыбдагощыщт, угу хагьэкіыгьэмэ къыщыоушъыищтых, къыпкіэіэщтых. Унагьор — пы

тапіэ, ащ укъыкъонэщт, сабыйхэр щыппіущт, ащ мэхьанэшхо иі».

Зыхьэ Заур игупшысэхэр лъегъэкІуатэх: «Унагъор сшІэн зэхъум сильэбэкъу зэрэтэрэзыгъэм седжэнджэшыжырэп. Ильэс 50-рэ узэдэпсэуныр охътэ къызэрыкІоп. Унагьор, псэ зыпытым фэдэу, сымэджэни, къин ылъэгъуни ылъэкІыщт. Адыгэмэ унагьо пшІэным мэхьанэшхо ратыщтыгь. Зэрэщэгъакіэхэм нахьыжъхэр афэсакъыщтыгьэх. СыкъызхэкІыгьэ лъэпкъым сырэгушхо, тишэн-хабзэхэр тисабыйхэм анэдгъэсыным тынаІэ тет. А зэпстэур къыздэзыІэтыгьэр сишъхьэгьус».

Заур игущыІэхэр Мэлайчэт къегъэшъыпкъэжьых: «Ильэс 18 нахь сыныбжьыгъэп сызда-кюм. Пщэрыхьани, унэ зэlухыни къысэнагъэсыщтыгъэп сэ сыкъызхэк Іыгъэ сянэ-сятэхэм, тибынхэм. Ау сэ гощэ Іуш дэдэ сиlагъ, ар боу акъылыш Іуагъ, бэ сигъэш Іагъ».

Мэлайчэт ныбжьыкіэ дэдэу Зыхьэхэм яліакъо къызыхахьэм ищыіэныгъэ зэхъокіыныгъэ инхэр зэу фэхъугъэх. Ащ ихабзэхэр зэу зэригъэшіэн, ахэм атетэу псэун, ымышіэрэ къэбэртэябзэр зэригъэшіэжын фаеу хъугъэ. Къин къыфэхъуми, зэ нэмы!эми къызхигъэщыгъэп.

Зыхьэ Заур а уахьтэр ынэ кlэтым фэдэу игущыlэмэ къапедзэжьы: «Бзэр ышlэрэп, шэн-хабзэхэм икъоу афэнэlуасэп, къалэм къыщыхъугъ, lэсэмэгу... (Заур ишъыпкъэ дэдэм фэдэу щыкlагъэу шъхьэгъусэ ныбжьыкlэм иlагъэхэр къепчъых.) Щэшlэ Казбек къысэцlацlэщтыгъ «бзэр тэрэзэу ебгъэшlагъэп» ыlоти...

Мэлайчэт ащ къыдырегъаштэ: «Къэлэдэсэу, артисткэу, мыкъэбэртаеу, бзэри ымышізу — ащ фэдэ нысэ мэхъуа?... Зэхэошіыкіа сызхэфэгъагъэр зыфэдэр? Гуащэм «пэгун къахъ» зиіокіз къызгурымыіоу. Тэ тыбзэкіз ар щалъэ. Къэбэртэябзэр французыбзэм фэдэу къысщыхъущтыгъ. Ліакъом щыщ бзылъфыгъэ нахьыжъ горэм къызэрэсиіогъагъэр ошіа? «Уинасыпти удахэу укъытфащагъ, армырыгъэмэ — уядгъэтіупщыжьыщтыгъ».

Унагъо пэпчъ къиныгъо горэхэр ушэтыпізу къыфыкьокіых. Зыхьэ зэшъхьэгъусэхэми ащ фэдэ уахътэ къякіугъагъ. Заур машинэ зэутэкіым зыхафэм шъобж хьылъэхэр фэхъугъэхэу мэзийрэ къэтэджын ымылъэкізу щылъыгъ. Операцие хьылъэхэми апхырыкіынэу хъугъэ. Артист ціэрыіом ипсауныгъэ къырыкіощтым а уахътэм зэрэреспубликэу лъыплъэщтыгъ.

Заур шъхьэихыгьэу къызэрэддэгущы рэм уасэ фэсш ыгъ: «Бэрэ ар сэ зэхезгъэхырэп. Ау ащыгъум сызэрэзэтеуцожыгъэм ипроцент 50-р врачхэм яш ушагъ, адрэр ежь иш ушагъ. Ык и ар шъхьэихыгъэу ес огъагъ».

Мэлайчэт а уахътэм епхыгъэ гукъэкlыжьхэм нэку-нэпсы къашыгъ: «Къэсэш!эжьы сымэджэщым ты!усэу, Заур хьылъэ дэдэу, сымэджэщ щагум гъызэ Жэнэ Нэфсэт къызэрэдэхьэгъагъэр. Ар зысэльэгъум сыфэгубжыгъ: «Умыгъ! Къэтэджыжьыщт ык!и къытхэуцожьыщт!» — плъыр-стырым сыхэтэу дысык!аеу сыпэуцугъагъэн фае. Нэфсэт, Тхьэм джэнэт къырет, ш!у тилъэгъущтыгъ, къытфэгумэк!ыщтыгъ. Ау

къысэдэlуи, гъыныр щигъэтыжьыгъ. Сэ сыгъыныр ащыгъум зыфэсыдэжьыщтыгъэп. Klyaчlay сиlap claryчla чlaсыубытагъэм фэдагъ. Уахъта тешlaгъау, тигъунагъу Мырзакъупахам ямафэкl тыхатау, Заур къатаджи къызашъом, джащыгъум сынапсхар къакlyaгъах».

«Сибын-унагъо сыфэраз. Сабыйхэр къыткіэхъухьэхи, ахэри шъхьедж ильагъо теуцуагъэх, пхьорэльф-къорэлъфым къыщи, ащи пшъашъэ и з хъужьыгъэ. Къыддэхъугъэмкіэ шыкур сэю, щы- Іэныгъэм сыфэраз! «Дадэрэ

«Адыгеим» и офыш эхэмк эспециалист шъхьа в, унагьо и в, ишъхьэгъусэрэ ежьыррэ к в пит в зэдап ву. Як в зэдап в зэдап в зыхьы зуралбый АР-м и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьим ыц в зыхьырэм и артист, режиссер сэнэхьатым зыщеушэты, унагьо и в, ишъхьэгъусэрэ ежьыр р к в задап в

Щыщэ Зар: «СицІыкІугьом сабый насыпышІоу сызэрэщытыгъэр джы дэгъоу къызгурэю. Сятэ ытэмашъхьэ сытесэу сыкъырихьак Іыщтыгъ. Лъэгэ-лъагэу, сытеІэтыкІыгьэу сыкъепльыхыщтыгь. СикІэсагь кулисмэ сакъотынэу декорациехэм амэ зэхасшІэу. Тянэрэ тятэрэ унэм зэрик Іхэу гримыр къасштэти зыщысфэщтыгъ, ахэм запэсшІыжьэу сіоти, роль горэхэр къэсшІыщтыгъэх. Театрэм игримеркэ парик къычІэзгъанэштыгьэп, сфэшІуи, сфэмышІуи сыупльэк Іущтыгь. Ар охьтэ тхьагьоу сыгу къэкІыжьы. Фэдэ сабыигьо зэрэси агьэмк Іэ сятэрэ сянэрэ льэшэу сафэраз!»

Къоджа Марян: «Лъэпсэ пытэ къыозытыхэрэр уянэрэ уятэрэ. Ар дэгьоу къызбгурыюрэр ащыщ къызысымаджэк і ары. Чіыр плъакъо чіэк іырэм фэдэу охъу...

нанэрэ къытхалъхьагъ aloy, сабыеу къытк Іэхъухьагъэхэм шэн-хабзэр ахэлъэу щы Ізныгъэм къыхэуцуагъэхэу, тыгу афэмы-узэу, алъакъо пытэу тетхэу Тхьэм къытегъэлъэгъужь!», — elo Зыхьэ Заур.

Зауррэ Мэлайчэтрэ пшъэшъиттурэ зы кталэрэ зэдаптугъ. Пшъэшъэ нахыжъэу Щыщэ Зарэ УФ-м социальнэ ухъумэнымктэ и Фонд икъутамэу АР-м щыгэм иотдел ипащ, унагъо иг, ишъхьэгъусэрэ ежьыррэ кталитту зэдаптугъ. Къо нахыжъым къыщагъэу пшъэшъэ цтыкту иг, пшъэшъэ гурытэу Къоджэ Марянэ Къэралыгъо телерадиокомпаниеу

Сятэ ирольхэр зэрэзэригьа-шіэрэм сыльыпльэнэу сикіэсагь. Текстым къыхинэрэ гущыіэхэм сальыпльэщтыгь. Ар сшюгьэшіэгьон дэдагь. Джащ фэдэ сабынгьо сиіагь ыкіи ар гьэшіэгьоныгь. Сэ артист сэнэхьатыр хэсымыхыгьэми, сипшъашъэу Эльмирэ телерадиокомпанием къыіухьагьэу юф щешіэ, къэбархэмкіэ къэтынхэр зезыщэрэмэ ахэт. Ар артист сэнэхьатым пэчыжьэми, льапсэр къыздикіыгьэр янэжърэ ятэжърэ яюфшіэнэу сшіошіы».

Зыхьэ Зуралбый: «Сэ унагьоу сыкьызэрыхьухьагьэм, сянэ-сятэхэм театрэр шly сагъэ льэгъугъ. Сценэм тетхэми, унэм исхэми ахэр сянэ-сятэу къэнэжьых. Ау образхэр къашІыхэ зыхъук і э сш іогъэш іэгьон эу сяпльы- ежьхэр зытетым текІыхэшъ, нэмык цыф къэхъух. Ар сымыгъэшІэгъон слъэкІырэп. Сыфай псауныгьэ пытэ яІэнэу, сэнэхьатэу зыхэтхэм джыри щыш Іэтынхэу, шъхьэк Іэфэныгъэ зэфашІызэ зэрэзэдэпсэухэрэм фэдэу ильэсыбэрэ къызэдагьэш*І*энэу!»

Илъэс 50 къызэдэбгъэшlэныр зэшъхьэгъусэхэмкlэ шъуашэ! Акъылыр, щэlагъэр, зэфэгъэкlотэныгъэр унагъом иlэпыlэгъух. А зэпстэур къыдыхэзылъытэхэрэм ябын-унагъо пытэ, къзкlощт уахътэми яцыхьэ тельэу хэхьэх.

ТЭУ Замир.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Ыпкlэ зыхэмылъ юридическэ Іэпыlэгъу къаратынымкlэ цlыфхэм фитыныгъэу яlэр укъуагъэ мыхъуным ехьылlагъ» зыфиlорэм зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэным фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм 2022-рэ илъэсым чъэпыогъум и 26-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Ыпкіэ зыхэмыль юридическэ іэпыіэгъу къаратынымкіэ ціыфхэм фитыныгъэу яіэр укъуагъэ мыхъуным ехьыліагъ» зыфиіорэм зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 30-м аштагъэу N 128-р зытетэу «Ыпкіз зыхэмылъ юридическэ ІэпыІэгъу къаратынымкіэ ціыфхэм фитыныгъэу яІэр укъуагъэ мыхъуным ехьылІагъ» зыфиІорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2012, N 10; 2016, N 12; 2017, N 12; 2019, N 12) мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:

1) я 2-рэ статьям:

- а) ия 2-рэ laxь хэт гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ иуполномоченнэ гъэцэкlэкlо къулыкъу» зыфиlохэрэр гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм игъэцэкlэкlo хабзэ иуполномоченнэ къулыкъу» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэнхэу;
- б) ия 3-рэ Іахь ия 7-рэ пункт хэт гущыІэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкьухэр» зыфиІохэрэр гущыІэхэу «Адыгэ Республикэм игъэцэкІэкІо хабзэ икъулыкъухэр» зыфиІохэрэмкІэ зэблэхьугьэнхэу;
- 2) я 3-рэ статьям иа 1-рэ Іахь иа 1-рэ пункт хэт гущы Ізхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэк Ізк Іо къулыкъухэм» зыфи Іохэрэр гущы Ізхэу «Адыгэ Республикэм игъэцэк Ізк Іохабзэ икъулыкъухэм» зыфи Іохэрэмк Із зэблэхъугъэнхэу;

3) я 4-рэ статьям я 5 — 7-рэ пунктхэр хэгьэхьогьэнэу ыкІи ахэр мыщ тетэу къэтыгьэнэу:

«5) Адыгэ Республикэм щышхэу дзэ частэу N 13714-м зэхищэгъэ Мыекъопэ артиллерие дивизионэу Хъ. Андырхъуаем ыціэ зыхырэм къулыкъу щахынэу Урысые Федерацием зыкъэухъумэжынымкіэ и Министерствэ зэзэгъыныгъэ дэзышіыгъэхэр, хэушъхьафыкіыгъэ дзэ операциер зыщызэхащэрэ чіыпіэм кіохэрэр ыкіи (е) ахэм яунагъохэм арысхэр;

6) Адыгэ Республикэм щыщхэу мобилизацием кьыхиубытэу дзэ къулыкъур Урысые Федерацием и УІэшыгъэ КІуачІэхэм ащызыхьынэу кІохэрэр ыкІи (е) ахэм яунагьохэм арысхэр;

7) Адыгэ Республикэм щыщхэу дзэ къулыкъумкіз зэзэгьыныгьэ адэзышіыгьэхэр е Урысые Федерацием и Уізшыгьэ Кіуачіэхэм япьэрылъхэм ягьэцэкіэнкіз ізпыіэгьу афэхьунэу зэзэгьыныгьэ адэзышіыгьэхэр, хэушъхьафыкіыгьэ дзэ операциер зыщызэхащэрэ чіыпіэм кіохэрэр ыкіи (е) ахэм яунагьохэм арысхэр.»;

4) я 5¹-рэ статьям:

1) ышьхьэ хэт гущы эхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабээ игъэцэк окъулыкъухэм» зыфиюхэрэр гущы эхэу «Адыгэ Республикэм игъэцэк эхэх хабээ икъулыкъухэм» зыфиюхэрэмк эзблэхъугъэнхэу;

2) иапэрэ абзац хэт гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо къулыкъухэр» зыфиlохэрэр гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм игъэцэкlэкlо хабзэ икъулыкъухэр» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэнхэу:

3) ия 3-рэ пункт хэт гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо къулыкъухэм» зыфиlохэрэр гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм игъэцэкlэкlо хабзэ икъулыкъухэм» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэнхэу;

4) ия 5-рэ пункт хэт гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо къулыкъухэм» зыфиlохэрэр гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм игъэцэкlэкlо хабзэ икъулыкъухэм» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэнхэу.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кlyaчlэ иlэ зыхъурэр Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 31-рэ, 2022-рэ илъэс N 116

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «ЦІыфхэм ясоциальнэ фэlo-фашІэхэм ягьэцэкІэнкІэ Іофыгьо заулэ зэшІохыгьэным ехьылІагь» зыфиІорэм ия 3-рэ статья зэхьокІыныгьэ фэшІыгьэным фэгьэхьыгь

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм 2022-рэ илъэсым чъэпыогъум и 26-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Ціыфхэм ясоциальнэ фэю-фашіэхэм ягъэцэкіэнкіэ юфыгъо заулэ зэшіохыгъэным ехьыліагъ» зыфиюрэм ия 3-рэ статья зэхъокіыныгъэ фэшіыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 30-м аштагъэу N 332-р зытетэу «Ціыфхэм ясоциальнэ фэlo-фашіэхэм ягъэцэкіэнкіэ Іофыгъо заулэ зэшіохыгъэным ехьыліагъ» зыфиіорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2014, N 7; 2016, N 4; 2017, N 5; 2018, N 5, 11; 2021, N 8; 2022, N 10) ия 3-рэ статъя мыщ фэдэ зэхъокіыныгъэ фэшіыгъэнэу, я 5 — 7-рэ пунктхэр хэгъэхъогъэнэу ыкіи ахэр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«5) Адыгэ Республикэм щыщхэу дзэ частэу N 13714-м зэхищэгьэ Мыекьопэ артиллерие дивизионэу Хъ. Андырхъуаем ыціэ зыхьырэм къулыкъу щахьынэу Урысые Федерацием зыкьэухъумэжьыным-кіэ и Министерствэ зэзэгъыныгъэ дэзышіыгъэхэм, хэушъхьафыкіыгъэ дзэ операциер зыщызэхащэрэ

чыпіэм кіохэрэм къадэпсэурэ ны-тыхэр;

6) Адыгэ Республикэм щыщхэу мобилизацием кыхиубытэу дзэ къулыкъур Урысые Федерацием и Уlэшыгъэ Klyaчlэхэм ащызыхынэу кlохэрэм къадэпсэ-

7) Адыгэ Республикэм щыщхэу дзэ къулыкъумкlэ зэзэгъыныгъэ адэзышlыгъэхэм е Урысые Федерацием и Уlэшыгъэ Кlyачlэхэм япшъэрылъхэм ягъэцэкlэнкlэ lэпыlэгъу афэхъунэу зэзэгъыныгъэ адэзышlыгъэхэм, хэушъхьафыкlыгъэ дзэ операциер зыщызэхащэрэ чlыпlэм кlохэрэм къадэпсэурэ ны-тыхэр.».

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Респу́бликэм и Ліышъхьэу КЪУМПІЫЛ Мура⊤

къ. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 31-рэ, 2022-рэ илъэс N 117

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу
«Зекlоным зегъэушъомбгъугъэнымкlэ
Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хэбзэ
къулыкъухэм яполномочиехэм яхьылlагъ»
зыфиlорэм зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм
фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2022-рэ илъэсым чъэпыогъум и 26-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Зекіоным зегьэушьомбгьугьэнымкіэ Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хэбзэ къулыкъухэм яполномочиехэм яхьыліагь» зыфиіорэм зэхьокіыныгьэхэр фэшіыгьэнхэм фэгьэхьыгь

Адыгэ Республикэм и Законэу 2019-рэ илъэсым бэдзэогъум и 8-м аштагъэу N 252-р зытетэу «Зекlоным зегъэушъомбгъугъэнымкlэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хэбзэ къулыкъухэм яполномочиехэм яхьылlагъ» зыфиlорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2019, N 7; 2022, N 3) мыщ фэдэ зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэу:

1) я 3-рэ статьям я 7¹-рэ пунктыр хэгьэхьогьэнэу ыкlи ар мыщ тетэу кьэтыгьэнэу:

«71) организациехэу, унэе предпринимательхэу, физическэ лицэхэу хэбзэlахь шэпхъэ хэушъхьафыкlыгъэм рыгъуазэхэу экскурсиехэр зезыщэхэрэм (гидхэм), гид-зэдзэкlакlохэм ыкlи (е) инструктор-гъуазэхэм яфэlофашlэхэр зыгъэцакlэхэрэм яlофшlэн гъунэ зэрэлъафыщт шlыкlэм ехьылlэгъэ положениер ухэсыгъэнэу;»;

2) я 4-рэ статьям:

а) ия 2-рэ Іахь я $5^1 - 5^5$ -рэ пунктхэр хэгьэхьогьэнэу ыкІи ахэр мыщ тетэу къэтыгьэнэу:

«5¹) экскурсиехэр зезыщэхэрэр (гидхэр), гид-зэдзэкlакlохэр аттестацие шlыгъэнхэм пае аттестационнэ комиссие зэхэщэгъэнэу, экскурсиехэр зезыщэхэрэм (гидхэм), гид-зэдзэкlакlохэм яхьылlэгъэ къэбархэр экскурсиехэр зезыщэхэрэм (гидхэм), гид-зэдзэкlакlохэм яфедеральнэ реестрэ зыкl хэгъэхьэгъэнхэу;

5²) аттестациер зыкlугьэм экскурсиехэр зезыщэрэм (гидым) е гид-зэдзэкlакlом иаттестатрэ иидентификационнэ карточкэрэ етыгьэнхэу;

5³) экскурсиехэр зезыщэрэм (гидым) е гид-зэдзэкlaкloм иидентификационнэ карточкэ зыфэдэщтыр ухэсыгьэнэу;

5⁴) организациехэу, унэе предпринимательхэу, физическэ лицэхэу хэбзэlахь шэпхьэ хэушъхьафыкlыгъэм рыгьуазэхэу экскурсиехэр зезыщэхэрэм (гидхэм), гид-зэдзэкlakloхэм ыкlи (е) инструктор-гъуазэхэм яфэlофашlэхэр зыгъэцакlэхэрэм яlофшlэн зэрэзэхащэрэм гъунэ лъыфыгъэнэу;

 5^{5}) экскурсиехэр зезыщэрэм (гидым) е гид-зэдзэкlaкloм иаттестат кlyaчlэ зэримыlэжьым ехьылlэгьэ унашъор штэгьэнэу;»;

б) я 3-рэ Іахьым ия 4-рэ пункт мыщ тетэу къэты-гъэнэу:

«4) зекІоным ылъэныкъокІэ сэнэхьат гъэсэныгъэрэ гъэсэныгъэ тедзэрэ зэрарагъэгъотырэм яІахь хашІы-хьанэу;».

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кlyaчlэ иlэ зыхъурэр Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, шэкІогъум и 2, 2022-рэ илъэс N 120

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Гъэсэныгъэ Адыгэ Республикэм зэращарагъэгьотырэм ехьылlагъ» зыфиlорэм ия 6-рэ статья зэхъокlыныгъэ фэшlыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм 2022-рэ илъэсым чъэпыогъум и 26-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Гъэсэныгъэ Адыгэ Республикэм зэращарагъэгьотырэм ехьыліагъ» зыфиюрэм ия 6-рэ статья зэхьокіыныгъэ фэшыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2013-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 27-м аштагъэу N 264-р зытетэу «Гъэсэныгъэ Адыгэ Республикэм зэращарагъэгъотырэм ехьылагъ» зыфиорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2013, N 12; 2014, N 12; 2015, N 8; 2016, N 8; 2017, N 7; 2018, N 12; 2019, N 11; 2020, N 3, 8, 12; 2022, N 10) зыфиорэм ия 6-рэ статъя зэхъокoвыныгъэ фэшoвиoвым я 4 — 6-рэ пунктхэр хэгъэхъогъэнэу ыкoи

ахэр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«4) Адыгэ Республикэм щыщхэу дзэ частэу N 13714-м зэхищэгьэ Мыекъопэ артиллерие дивизионэу Хъ. Андырхъуаем ыціэ зыхьырэм къулыкъу щахьынэу Урысые Федерацием зыкъэухъумэжынымкіэ и Министерствэ зэзэгъыныгъэ дэзышыгъэхэм, дзэ операцие хэушъхьафыкіыгъэр зыщызэхащэрэ чіыпіэм кіохэрэм яунагъохэм арыс кіэлэеджакіохэм;

5) Адыгэ Республикэм щыщхэу мобилизацием къыхиубытэу дзэ къулыкъур Урысые Федерацием и Уlэшыгъэ Klyaчlэхэм ащызыхьынэу кlохэрэм яунагъохэм арыс кlэлэеджакlохэм;

6) Адыгэ Республикэм щыщхэу дзэ къулыкъумкІэ

зэзэгьыныгьэ адэзышіыгьэхэм е Урысые Федерацием и Уіэшыгьэ Кіуачіэхэм япшьэрыльхэм ягьэцэкіэнкіэ іэпыіэгьу афэхьунэу зэзэгьыныгьэ адэзышіыгьэхэм, дзэ операцие хэушьхьафыкіыгьэр зыщызэхащэрэ чіыпіэм кіохэрэм яунагьохэм арыс кіэлэеджакіохэм.».

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъурэр Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагьэу мы Законым кіуачіэ иіэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 31-рэ, 2022-рэ илъэс N 112

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэтьухэм адыряІэ зэпхы-

ныгъэхэмкІэ ыкІи

къэбар жъугъэм

иамалхэмкІэ и Комитет

Адресыр:

385000

къ. Мыекъуапэ,

ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер

зыдэщыІэр:

385000,

къ. Мыекъуапэ,

ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-I6-79

Редакцием авторхэм

къа Гихырэр А4-к Гэ

заджэхэрэ тхьапэхэу

зипчъагъэкІэ 5-м

емыхъухэрэр ары. Са-

гырхэм азыфагу 1,5-рэ

дэлъэу, шрифтыр

12-м нахь цІыкІунэу

щытэп. Мы шапхъэ-

хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием

зэкІегъэкІожьых. E-mail: adygvoice@ mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

∕Ф-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ

и Темыр-Кавказ

чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгьэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAÖ-y

«Полиграф-ЮГ»,

385000,

къ. Мыекъуапэ,

ур. Пионерскэр,

268

ЗэкІэмкІи

Гандбол. Суперлига

Пчъагъэм тегъэгушІо

«Балтийская заря» Санкт-Петербург — «АГУ-Адыиф» Мыекьуапэ — 18:33 (9:15).

Тыгьэгьазэм и 3-м С.-Петербург щызэlукlагьэх.

«АГУ-Адыиф»: къэлэпчъэlутхэр: Якупова, Баскакова; ешіакІохэр: Краснокутская — 5, Никулина — 1, Кириллова — 2, Колодяжная — 1, Морозова — 1, Къэбж — 3, Куцевалова — 4, Казиханова — 3, Голунова — 1, Дворцевая — 5, Краснова — 5, Кожубекова — 2.

Къогъупэхэм ащешіэхэрэ Елизавета Краснокутскаям, Диана Казихановам, Анна Красновам къэлапчъэм Іэгуаор бэрэ дадзэзэ ухъумакІохэр агьэгумэкІыщтыгъэх. Аш ишІуагъэкІэ гупчэм иешіакіохэу Алиса Дворцеваям, Кьэбж Заремэ, Ангелина Куцеваловам, фэшъхьафхэм хъагъэм Іэгуаор радзэным фэшІ шІыкІэу къагъотырэм хахъощтыгь.

ЕпльыкІэхэр

— Шъуамбгъоу, псынкІэу

типшъашъэхэр ешІагьэх, зэгурыІоныгьэ кьызыхагьэфагь. Ухьумэн Іофыгьохэр дэгьоу агъэцакІэхэзэ къэлапчъэм Іэгуаор бэрэ зэрэдадзагьэм тигьэгушІуагь, - къыlуагъ «Адыифым» итренер шъхьа/эу, Урысыем изаслуженнэ тренерэу Александр Реввэ.

ЕшІэгъухэр

Суперлигэм хэт гандбол командэхэм язичэзыу ешІэгъухэм які эуххэр зэтэгьапшэх.

«Звезда» — «Ростов-Дон» — 25:28, ЦСКА — «Лада» — 36:19, «Луч» — «Ставрополье» — 19:23, «Астраханочка» — «Динамо»

ЧІыпІэу зыдэщытхэр

1. ЦСКА — 30

2. «Ростов-Дон» — 26

3. «Астраханочка» — 23

4. «Лада» — 22

5. «Звезда» — 18

8. «Кубань» — 13 9. «Университет» — 10 10. «Феникс» — 9 11. «АГУ-Адыиф» 12. «Луч» — 4 13. «Балтийская заря» — 2.

7. «Ставрополье» — 14

6. «Динамо» — 15

Тыгъэгъазэм и 12-м «Адыифыр» Краснодар щыІукІэщт чіыпіэ командэу «Кубань» зыфиІорэм.

КІымэфэ футболыр

«Юностым» щэкІо

Адыгэ Республикэм футболымкІэ икІымэфэ зэнэкъокъу тыгъэгъазэм и 3-м рагъэжьагъ.

Зэнэкъокъум икъызэјухын фэгъэхьыгъэ зэхахьэм Адыгеим футболымкіэ и Федерацие ипащэу Николай Походенкэр кьыщыгущыІагъ. Командэхэм ешІэкІэ дэгьу кьагьэльэгьонэу, гьэхьагьэхэр ашІынэу афиІуагь.

— Зэіукіэгъухэм командэ 30 фэдиз ахэлажьэ. Ахэр купищ мэхъух. Апшъэрэ купым команди 8, апэрэ купым 12 ащызэдешіэщт. Зыныбжь илъэс 40-м ехъугъэхэр хэушъхьафыкіыгъэу зэдешіэщтых, — къытијуагъ зэнэкъокъум исудья шъхьа в Сергей Новиковым.

Апшъэрэ купым зэlукlэгъухэр гъэшІэгьонэу щыкІуагьэх. «Уро-

жаим», АГУ-м, «Ошъутенэм» апэрэ текІоныгъэхэр къыдахы-

ЗэІукІэгьухэр

Апшъэрэ купым зичэзыу ешІэгъухэр зэрэщыкощтхэм шъуащытэгъэгъуазэ.

10.12. 16:00 «Креатив» — «Шытхьал» 11.12

«Урожай» — «Джаджэ» СШОР — «Картонтара-МГГТК» «Ошъутен» — АГУ.

Апэрэ ешІэгъур стадионэу «Юностым» сыхьатыр 10-м щырагъэжьэщт.

Дунаим изэнэкъокъу

Адыгэ быракъыр щагъэбыбатэ

Дунаим футболымкІэ изэнэкьокьу Катар щэкІо.

Зэlукlэгъухэм ашlогъэшlэгьонэу нэбгырэ мин пчъагъэ яплъы. Адыгеим щыщхэу футболыр зыгу рихьыхэрэр бэ хъухэу Катар кІуагьэх. Зэнэкьокъухэм алъыпльэхэзэ адыгэ быракьыр стадионхэм ащагьэбыбатэ.

Финалым и 1/4-м нэсыгьэ командэхэр зэтэгьапшэх.

ЕШІЭГЪУХЭР

9.12. 18.00 Хорватиер -– Бразилиер 9.12. 22:00 Нидерландхэр — Аргентинэр 10.12. 18.00 Марокко — Португалия 10.12. 22:00 Англиер — Франциер

пчъагъэр 4654 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 2170

Хэутыным УЗЩЫКІЭТХЭНЭУ щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Гэр МэщлІэкъо С. А.

Редактор шъхьаІэм игуадзэр Тэу 3. Дз.

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Тхьаркъохьо А. Н.